

DEO OPTIMO MAXIMO VIRGINI DEI-PARÆ,

ET S. LUCÆ MEDICORUM ORTHODOXORUM PATRONO.

QUÆSTIO MEDICA,

*Cardinalitiis agitata Disputationibus, in Antonianis Medicorum
Remensium Scholis, die Jovis 17. Augusti,
horâ septimâ matutinâ.*

M. PETRO JOSNET, Professore Antoniano & Decano, Præside.

An periculosus in Cancris Causticorum usus?

I.

NIHIL est ab omni parte beatum. Urbem nostram diceres ad risum & delicias conditam. Patentibus in campis ad *Vidulam* sita, æqualiter & penè in orbem positis montibus cingitur. Ubique choreas & ludos agit *Lixus*: ubique naturæ & artis, Solis & Soli fausto concursu perficitur Liqueor, quem si naribus admoveas, velles totus esse nasus; si faucibus infilles, collum optaveris sesquipedale. Felices *Remi*, si natus in ulum lætitiæ potus, naturæ sufficeret; vel si vini præstantiæ colluderet nostratis aquæ salubritas.

At quàm diversa fatui Liqueoris conditio! quàm palato ingrata, stomacho gravis, exitiosa visceribus! in promptu ratio est; hanc continent putei in cretâ excavati: ergo præter communem inertiam labem, novum à Solo contrahit vitium; lethaliq; cretæ acido saturata, non tam sedandæ siti, quàm liquidæ morti propinandæ par evadit. Hinc familiares apud Nos strumæ, Bronchocele, Schirrhus, Cancer, tristes lymphæ ipsilioris aut acrioris fœtus, putealibus undis referendi. Sed, inquires, dedit his finem paternus Regis in Cives animus: *Vidula* civitatis Jure donata, jam lymphis obstrept manantibus, & salientem passim offert Medicinam: quorsum ergo renovare dolorem, fœdamq; puteorum faburram incutere! ut à pessimo potu caveant moniti Populares, & hauriant in gaudio aquas* de Fontibus salutis publicæ consecratis. Munificentiæ Regali præluerat Vir eximius, doctus olim vinum in venas aureas convertere; sedaurum spernere doctior, & in puros latices eliquare. Piis Manibus litate gratulabundi Cives; & quod tumulo deest, fontibus carmen superaddide: titulis ed dignior generosus Nestor, quodd talia sibi fieri non mandavit. Interim dum gratâ vice salubris aquæ morbos imminentes acerbitis; Nos pro virili parte factos aggrediemur; & ad exemplum Senis benefici, quidquid in Cancris corrigere est nefas, levius Medicinâ facere tentabimus.

II.

CANCER Latinis, Græcis Carcinoma, tumor est durus, inæqualis, renitens, figurâ rotundus, colore livescens aut nigricans; nuhc pellibus conclusus, *occulum* vocant; nuhd

Isaie 12. V. 3

tubo sanieque diffuens, & dicitur *ulceratus*. Ex figurâ nomen habet, quia venis in ambitu male turgidis ductus Canceri animalis pedes æmulatur: vel, ut aliis placet, quod non secus ac Cancer aquaticus, difficillimè ab his quas semel obsederit partibus, avellatur. Sedes Canceri, quælibet glandula. Scilicet heterogenæ sanguinis partes cum eo liquore volvantur, ejusque percurrunt mæandros, donec eò ventum sit, ubi propter motûs inertiam morentur & subsistant: in glandulis autem quàm apta, quàm commoda nanciscantur hospitia, intelliget qui ad glandulæ fabricam attenderit. Quacunque de causâ in glandulis sistatur lymphæ, tortuosius adjecta viarum anfractibus; ipsarum loculis adhæret primum, stagnat, inspissatur, duritiemque acquirit difficilè resolvendam. Et quia insit à tergo novus humor, repetitis arteriarum ictibus protrusus; in majorem molem sensim crescit, viresque acquirit cundo. Si deses sit & otiosus humor induratus, Schirri tenes indolem & officinam. At si sopitus excitetur calor; si muriatica lymphæ principia, crassus irretita partibus, evolvantur, & in fibras nerveas aculeis impingant; aliam naturam, alium colorem tumor induit, & malis Ægri rebus fit Schirri in Cancrum conversio. Causæ Canceri, externæ sunt, aut internæ. Ad externas pertinent casus, ictus, compressio, topica aliis tumoribus præposse applicata. Internæ sunt evacuationes naturales suppressæ, artificiales neglectæ, hæreditaria labe, morosum vitæ genus, affectus animi tristes, coelibratus, sterilitas, alimenta præva indolis, liquores acidi; verbo quicquid Lympham inspissare aptum est, & in humorem acrem, corrosivum convertere. Durum tot esse mali vias, ubi vix ulla salutis; tot causis accessit morbum, nullus ferè remediū patientem. Obscura funt Canceri rudimenta, dum Scirrhus vel aliis tumoribus non succedit. Nascens, vix celeris magnitudinem æquat. Feram dixeris, quæ nondum robur adepta, larvam benignitatis simulat, & in repagulis delitescit. Etsi verò, velut latens anguis in herbâ, furtim subeat; tunc tamen certam sui adventus fidem facit, cum pressio digitis tuberculo, punctio penetrans & quasi fecilis perferitur. Cristas erigit, grandior factus; & doloribus acerbis sic interdum signat præsentiam, ut ignem intus ardere jures, vel aquæ stygiæ partem affectam irrorari. Anatomicæ sectioni subjecta Canceri moles, omnis generis vasa variè implicita ostendit, sed destituta cavitate, & quasi solidata. Diceris in his fibrosam sanguinis portionem coalsuisse. Opplata hæc vasa seu filamenta albida, semel nata, radicum instar propagantur, & divisiones ramificationesque penè infinitas imitantur; adeo ut quasi his inest facultas quædam vegetativa, ex minori furculo amputato, iterum vegetet aliud & renascatur, carcinoma novum brevè proditurus & multiplicatur. Hi sunt lugendi Canceri natales: sic germinat fatalis planta, cujus omnes rami, morbi sunt & tessera mortis. Heu quàm citò radices agis arbos venenata, dum temerariâ Medicastrosum manu pertractaris!

III.

AT quibus armis Hostis expugnandus? Curram hic fatemur instrumentorum suppellectilem: Apugnandum ut quimus, quando ut volumus, non licet. Neque tamen est, quod levioris armaturæ Medicinam pudeat; vitium enim, si quod est, cadit in morbum qui remediis effertur, non in Medicum, securum laudis dum Naturâ duce movenda mover; eadem relucant, prudenter feriat. Ustionem, palmarium Canceri remedium jactabat Antiquitas: nec tamen, ut verum confiteamur, erat. *Specificis* mysticæ tuncbat posterior ætas: nec tamen, ut verum confiteamur, erant. Rem *Cauticis* melius cessuram clamant Agyptæ, & hosti domando se pares prostiterunt: sed quid hiatu tanto dignum ferent? dolorem extus, intus damnum: en quod recidit fastuosa promissum. Nulla ergo in Cancris speranda salus? absit credere: veram non excludimus curandi rationem, noxiam aut fulem cùm damnamus. Superest crudele quidem, sed utile ferri præsidium; imò omne feret punctum tumoris extirpatio, si quæ tolli debent, omnino tollantur; nihilque supersit quoquo modo nociturum. Sed periculum in morâ: vix ortus est Cancer, jam minatur incendium. Ergo age, & ferro culpam compesce, priusquàm dira per internas serpant contagia partes. Sic vincitur in cunis giganteus affectus, quem lubidine non Herculis clava debellaret. Sic duo Canceri, nec parvæ molis, labiis adnati, fauste nuper in Nosocomio nostro resecti sunt: vulnus laudabili cicatrice obdustum; Ægrique nullam passi recidivam, arti & Artificum industriæ gratulantur. At ne quid nimis: non temerè tractandum anceps illud remediū genus: peritâ Chirurgi manu rare contentum, prudenti consilio reperiendum est. Si Cancer sit magnus, adhærens, * locis extirpationis incipis sitis, vasis magnis adherens vel incumbens, à causâ internâ ortus, in corpore senilis & ad cancerum compositus, aliis jam cancro in corpore sociatus; Mitte thecam aperte; apage cultrum, atroemque Chirurgiæ apparatus: plus pilando proficies, quàm adversâ fronte dicando. Ne enim cum scilicet & semine integrè cancer extirpari queat; a speratur, ad interiorem recurrit, alius generat, fustus augeat. * Quis autem sibi promittat per exiles multu-

* Deerrhaave Aphor. paragrapho 503.

* Foh. 1. nunc ibidem, 504.

Vixit fibras, exiliores cancri fibrillas scalpello persequi, quas nequidem oculorum acies assequitur? Hinc uno avulso, non deficit alter, malumque largo proventu repullulat. Nec tutiorem speres *ro-picatorum* armaturam. Quid medicaminibus externis proficies, dum itius nudulatur morbi causa? Quid topicis virium erit in humorum colluviem; in salinam, acrem, biliosam viscerum & valorum cacochymiam? Atqui non casus tantum, sed & noxius topicorum usus. Precul balsama, litus, cataplasmata, quæ glutine poros cutis obturant; unde spiritus acres & cancro avolare soliti, ad interiora recurrunt, & cancerosum virus quoquoersum diffeminant. Exulcent emollientia, quæ glandulæ contextum laxando, impactamque solvendo lympham, iter quasi regium ad glandulam humorum novo pandunt; vel vitium humorem sinunt & glandulæ ad partes fluere. Arcantur imprimis acria quævis & caustica, quæ fermentum satis suâ sponte infaniens insigant, & à vinculis male solvant. Nec mora: sanguis cauteriis spiculis armatus, uberius copiam ad Cancræ margines appellit: ardet humor, dolor, intumescit, frequenterque lancinas in acumen erigit: mox acumine dissipato, conclusi produnt guttati humores, cancerosa materies expanditur, fungosa luxuriat caro, tumoris livent confinia: Quid piura: ulcus se prodit visu horrendum; novus cuditur morbus, nova pestis, nullis profiganda remediis:

IV3

REGO ne feviet æternum cancræla lues? diras ludet tragedias verſipellis morbus; & gladium non ſtringer Chirurgus; & Medicus, otioſus ſpectator, manus continet? Ia fanè, continet, ſi Cancer vetus ſit, & altis infixus radicibus; naturâ enim reluctantè, quid eſt quod ars noſtra poſſit efficere? *Quibus oculi Canceri ſunt, eos non curare melius eſt: Curati enim citò percuti, non Curati vero, longius remanent perdurant.* * Hoc ſupremi Legislaſoris edictum, iſſiſſimis Naturæ legibus ſanctum eſt; præſtantiorum omnis ævi Prædicorum calculo probatum, & repetitis ſigillatim obſervationibus; Sed, inquit, Lippis jam notum & Tonſoribus lapideos glandularum tumores, Lupias, Polypos, Strumas, Scirrhos, quin & ipſos caneros fundere, liquare, demoliri: Ipeſtoſa in dies promuntur Caulficorum miracula: cur Medicus ad ſervituti uſque inſamiam, jurat in verba Maſgiſtri? cur pudens prave, neſcire mavult quàm diſcere, novamque ac facilem methodum adoptare? At prociſi hinc aniles fabulæ, neſcia modi gerulitas. Caulticum nec novum, nec inſolens in Medicinâ remedium: quòd igitur in Cancro non dum fuerit tentata ipſius actio; illud non Medicorum timiditas, non ignorantia, non invidia tribuendum: ſolvendus potius diligentè debitus honos; laudibus efferenda ipſorum inquiſitio in lethales rodentium & cauteriorum effectus: norunt remedium, ſcopulos, mendacia; experiri nolunt. Scilicet in eo tota verſatur canceri curandi ratio, ut quidquid in parte læſum eſt, auferatur; quod verò ſanum, intactum illeſumque remaneat: ſed quiſtalem Caulficis provinciam demandabit? Quis eorum vires adèd novèrit, ut effectus ad arbitrium valeat componere? num eſcharotica ſero diluta, & ultrâ citràque diſſuſa, abſumendis duntaxat cancerofis partibus inſidebunt: quot & quàm neceſſariò partes inſontes audentur? glandulæ, cunâ nervis ſint intertexæ, vaſculæq; interdum majoribus ſubſternantur; poſſuntne abſque vitæ periculo caulſicis tentari? Quid de nefandis referam doloribus? dicant Ægri, ſi qui ſuperſint, qui tam immania perfeſſi fuerint mihi: videas mulieres miſerrimas integrum diem, quin & plures dies immane cruciari, jactari, ejulare. Dururnos dolores exicipiant vigiliæ, vigiliæ febris, febrem convulſio: en hæc promiſſa fides eſt! ſed hæc leviſora; mitius eſt bellum quod geritur remotis: dum per cœca vaſorum oſta reſorbetur pars caulſici ſubtilior, & ſanguinis alveo committitur; ſerpit exemptio venenum, nobiliores invadit partes, & viſceribus inurit rabiei veſtigia: ſanguis miltæle impatiens phlogiſm concepit, morbus ingreſſeſcit in horas, totum corpus miſere percellitur; & horrenda ſuſtra vexatus ſymptomatici perit Æger, qui naturæ commiſſus, vitam longius miſitūque protraxiſſet.

* *Apher. Hippoc.* 38 *Scd. VI.*

Y.

EURETUR ergo infida methodus, folis Agyrtis, inficitia vel fueo lucri audacioribus, relinquenda. Illam aveau Æter, vitam trahens morte dioriori; naturale votum est, speculationis permittendum: pycnonat Philio, feli pariter & fellere docibus; nil desipientibus arduum est. Sed quis tanta mentis oculis non refugiat, non refquat auribus, animo non horreleat? Quid inhumatum maius, quam morbi jam ferocioris adauere foveleia, & Ægrem nihil profuturis doloribus crudire? Obijciunt fitis esse in calu depellere, autque elapere auxilium, quam nullum. Eodem bone vir, quid ais? num dubium est, foveleia in ferendi genus, multis infamatum credibus, folis Autou periculis, si mihi credes, & pycnonat. Nec dicas, ut validiora, se mioria dari Caustica, quæ ite sole ta, parata felleia, & pycnonat. Mihi mali portendunt: cordatus Medicus validioribus aut minoribus aqualiter animo non est, & mioria pycnonat imparia; illa

animæ corrosionis capacia : quoquomodo utraq^{ue} usurpentur, præcaveri non potest quin ea rodant quæ integra manere debuissent ; vel intacta relinquunt, quæ forent consumenda. Nec te decipiat sub larvâ simplicis topici audax Cauterii appositio. Nonne Spirituosa, Emollientia, Narcotica externæ admota, suas vires intus exerunt : Cantharides cuti appositæ, vesicam renesque mordent, & cruentam urinam eliciunt. Quid igitur à tætris Arsenici, Sublimati corrosivi &c. myasmatismis expectandum ? vix languis Caustici particulis infectus, ad corporis intima refluit, mors continuò Ægrum occupat ; vel tortor in venis habitans lento fatigat verberare, donec vigilis & longo dolore excelsus, sensum doloris penitus amiserit. Sed inquires, Causticis pluries dissipatus tumor, deletus Cancer, Ægerque perfectè & planè sanatus. Mirum verò, impudenter Agyrta si facit : sæpe pro Carcinomate curati sunt Scirrhî, Schrophulosique tumores : hoc nomine elati, Cancros à se fuisse sanatos Quidam gloriantur ; sicque pollicitando animos lætant, & imperitos rerum in fraudem illiciunt. Mendacio interdum favent curationis initia : Causticis stupenda cluitur puris & fanici copia ; obtupecunt Astantes : sibi plaudit imperitus Artifex ; meliusculè habet Æger, & ingrati remedi sic devorat molestiam. Sed quàm malèfida pax, quàm insidiosa ! fugit malum interiora versùs, furiosius ibi debacchaturum. *Fuunt novissima pejora prioribus ;* & qui falso ductus gaudio sperabat, jam amoto metu ; propteranter animam exhalat. Verba dari putas : at fidem cogent sanioris doctrinæ Magistri, Hippocrates, Galenus, Celsus, Tagaultius, Guido à Cauliac, Hilaanus, Tulpius, Senertus, Heurnius, Boerhaavius &c. Singulos quid referam : Prætorum nullus est, qui Caustica, ut periculi plena, non rejiciat ; nullus qui deleteriam indolem tragicâ quadam historiâ non confirmet. Sed quid aliena corradimus exempla, dum nimis, cheu, domestica suppetunt. Tres apud nos Mulieres Canceris affectæ, crudeli Causticorum supplicio se devovere : tres, stolidæ crudelitatis victimæ, Causticis perierunt : Testor quæ ipse miserima vidi ; nec magis verum Apollinis responsum, quàm hæc nostra conclusio

Ergo periculosus in Canceris Causticorum usus.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. HENRICUS-JOSEPHUS BERNARD, Professor Antonianus.

M. PETRUS JOSNET, Professor Antonianus & Decanus, Præses.

M. HENRICUS MACQUART, Professor Mallius.

M. THOMAS LARBRE, Professor Scholarum.

M. LUDOVICUS HYERONIMUS RAUSSIN, Professor Scholarum.

M. HENRICUS NINNIN, Serenissimi Principis, Claromontii Comitis Medicus ordinarius, Professor Scholarum.

Proponebat Remis PETRUS JOSNET, Majoris Ordinis Baccalaureus,
A. R. S. H. M. DCCCLII.

PRO LICENTIATU.